

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos	
Tekijä-Författare-Author Bothas, Heikki			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Huumetestit suomalaisissa yrityksissä - lääke todelliseen vai kuviteltuun uhkaan?			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipolitiikka			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2001-09-05	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 92
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Työntekijöiden huumetestausta ei ole tutkittu aikaisemmin Suomessa. Tässä tutkimuksessa käsitellään yritysten testikäytäntöjä ja ennenkaikkea tutkitaan miksi yritykset tekevät huumetestejä. Tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä on Serge Moscovicin (2000) sosiaalisten representaatioiden teoria. Huumetestausta ei perustu yrityksissä havaittuihin huumeiden aiheuttamiin ongelmiin, vaan tulevaisuuden uhkakuviin, joten huumeista, huumeiden käyttäjistä ja huumetestistä vallitsevat yhteisölliset käsitykset ovat keskeisiä selitettäessä testauksen kasvavaa suosiota. Tutkimus nojaa sosiaalisten representaatioiden teorian lisäksi huumeita käsittelevään ja sivuavaan aiempaan tutkimukseen. Tutkimuksen empiirisessä osassa tutkitaan kahdeksaa uudet työntekijänsä testaavaa suomalaista yritystä. Tutkittavat yritykset ovat varsin suuria ja ne suorittivat lähes puolet Suomessa edellisenä vuotena tehdyistä huumetesteistä. Toimialoittain yritykset jakautuvat karkeasti viiteen eri ryhmään. Kvalitatiivisissa teemahaastatteluissa kuusi henkilöstöjohtoon edustajaa ja kaksi työterveyshuollon edustajaa kertoivat testeihin päättymisestä, testijärjestelystä, testien tarpeellisuudesta ja testien funktioista. Jonathan Potterin (1996) kehittämä diskurssianalyttinen näkökulma faktan konstruointiin on keskeinen metodinen työkalu aineiston analyysissä. Diskurssianalyttisestä näkökulmasta tarkastellaan retorisia keinoja, joilla testaamista perustellaan ja oikeutetaan.</p> <p>Tutkimuksen tulokset jakautuvat kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa käsitellään testejä yleisesti: mitä testataan, mitä aineita testataan, miten testaus suoritetaan ja miten testit on otettu vastaan. Yritykset testaavat pääsääntöisesti vain työnhakijoita. Positiivisia testituloksia on tullut vähän, mutta testit koetaan tarpeellisiksi. Tulosten toisessa osassa käsitellään testaamiseen johtaneita ja testaamista oikeuttavia syitä. Kolmessa yrityksessä tärkein syy testaamiseen on fyysiseen turvallisuuteen kohdistuvat riskit. Lopuissa viidessä tärkein syy on huumeisiin liittyvän oheisrikollisuuden pelko. Huumetestin tärkeimpiä funktioita on toimia huumeiden vastaisena viestinä henkilöstölle, työnhakijoille tai asiakkaille. Testiä ei perustella ensisijaisesti terveydellisiin näkökohtiin viitaten, mutta aihetta käsitteellistetään ja oikeutetaan lääketieteellisestä näkökulmasta. Huumeiden tuloa yrityksiin pidetään väistämättömänä, joten testaus koetaan luonnolliseksi reaktioksi.</p> <p>Kolmannessa osassa kerrotaan haastateltavien huumetesteihin, huumeisiin ja huumeiden käyttäjiin liittyvistä sosiaalisista representaatioista. Huumetestit näyttävät luotettavana ja konkreettisenä välineenä abstraktin huumeongelman ratkaisussa. Huumeet koetaan yhdeksi pelottavaksi kokonaisuudeksi. Huumeiden ongelmakäyttäjiin liitetyt mielikuvat siirretään positiivisen tuloksen antaneeseen työnhakijaan, jolloin heidän toiseutensa ja moraalittomuutensa oikeuttaa kovatkin toimenpiteet.</p> <p>Tärkeimpiä lähteitä: Draper (1998) Drug Testing in the Workplace: The Allure of Management Technologies; Moscovici (2000) Social Representations; Potter (1996) Representing Reality; Christie & Bruun (1986) Hyvä vihollinen.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords huumeet - testit - yritykset (ysa) päihdeongelmat - mielikuvat (ysa) sosiaaliset representaatiot - diskurssianalyysi			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			